

3. Csokonai Vitéz Mihály

Szerző dezs

Miként fonódik össze a szerelem- és magányélmény Csokonainál? Fontos, híres verseket említs!

a magyar
felvilágosodás legszínesebb alakja:
sokféle
stílusirányzat, törekvés
egyszerre, de nem keverve; rutinos, tudós költő,
formaművész,
a barokkra
alapozott, ismerte a klasszicizmust, részben manierista
volt, olasz irodalomból
elleste a rokokót; vidám versei az
anakreóni dalokra emlékeztetnek, pesszimista
művei a rousseau-i szentimentalizmusra: panaszosak,
halálvágyóak

szerelem
és magány az életében:

apa
halála
után a család elszegényedik,
nádfedeles kunyhóban lakik, kosztos
diákokat
tartanak
Debrecenben
jár kollégiumba;
ösztönös tehetség,
poétaosztályt vezet, de botrányai
miatt
kizárják
Komáromban
megismerkedik Vajda Juliannával (Lillával), de
amíg munkát keres, hogy
hozzámehessen, a kereskedő apa máshoz adja (9
hónapig tartott)
reménytelen
helyzetűnek, száműzöttnek érezte
magát
Csurgón
rövid ideig tanár, jól érzi
magát, de ezután gyalog indul haza Debrecenbe
szűkösen
él, nem sikerül munkát szereznie; a
tűzvész miatt házuk leég és
a tüdőbaja is
súlyosbodik
kedélybeteg,
kerüli az embereket
összerendezi
költeményeit, kiegészíti
őket, bevezetőket ír hozzájuk
(kiadásukat nem éri meg)
temetési
felolvasáson megbetegszik, meghal

szerelmes
versei:

rokokó

(kései barokk, nem monumentális) jellegűek:
boldog, kiegyensúlyozott szerelem, finom erotika; ritmus,
zeneiség, rímjáték,
könnyedség

nincsenek

eszmék, csak ötletek,
játékosság; ókori istenekre
hivatkozik

1795

előtti versek: Laurához, Rózsához
írta őket (halála előtt a Lilla-versek
közé

sorolta őket)

pl.

Tartózkodó kérelem: dallamos,

zenei, vidám (kettős ritmus:

ütemhangsúlyos és

időmértékes verselés is

működik)

a

„szerelem tûz” metaforával

játszik, kibontja, tovább viszi;

bókol, el van ragadtatva

Lilla-szerelem

vége: elkomorulás, megkeseredés a

rousseau-i szentimentalizmus jegyében

új

versmodell: kevés vers, de az

átélés, a szenvedés, a

sablontalan ötletek a

lényegesek, nem a játékosság

pl.:

A Reményhez: fájdalom,

halálvágy,

reménytelenség, könnyed

rokokó formában

tudatos

szerkesztésű fájdalmas monológ: a

Reményt megszólítja, de az

néma marad

definiálja

a reményt, rokokó képekkel mutatja be

élete reményteli korszakát, majd ezt

visszájára fordítja: a téli

kerttel illusztrálja az értékek

elvesztését (nem

csak Lilla, bár ő

kárpótolná mindenért),

végül az utolsó versszakban

kiteljesíti a verset a halálvággyal: a

lét értelmetlen

A tihanyi

Ekhóhoz: vitás, mikor, kinek írta; ezt

is átdolgozta élete végén;

új, bonyolult

strófa; társtalan, kirekesztett

élethelyzetét írja le,

könyörög az Ekhóhoz,

hogy kiáltsa világgá

panaszát (szentimentalista nyelvi eszközök)

Lilla csak

az utolsó csepp a pohárban; a teljes sorsa miatt

panaszos

A vers

végére túllép a

világ kegyetlenségén,

remeteként akar élni Tihanyon; Rousseau

sorsával közösnek érzi

sajátját; pesszimista jelenkép,

reménykedő jövőkép

A

Magánossághoz: elégikó

óda, Kisasszondon írta

(gyönyörű környezet); itt is új,

művészi a strófaszerkezet

a

magány

itt pozitív: az érzékeny, a

világon felülemelkedő emberek

„áldott” rejtekhelye;

ezt 10 versszakon keresztül magasztalja, dicséri

Tüdőgyulladásomról:

szinte realistán ábrázolja a

tüneteit, de a fő téma a

kétségbeesett

lelkiállapot, amelyet egy metafora

kibontásával mutat be; tele van lázas

látomásos képekkel